

Міністерство культури та інформаційної політики України

*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1
від «18» лютого 2022 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ АРФА»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
інструментальні класи**

**Київ
2022**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ АРФА» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, інструментальні класи. Київ, 2022. 25 с.

Укладачі: **Гумен О. І.**, викладач, заступник директора з навчальної роботи Київської дитячої школи мистецтв № 5 ім. Л. Ревуцького, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заступник голови Асоціації арфістів України (Національна всеукраїнська музична спілка), голова предметної секції методичного об'єднання викладачів класів арфи Київського міського методичного центру закладів культури та навчальних закладів, доцент Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, кандидат мистецтвознавства, *координатор групи*;

Гриньова О. В., викладач Київської дитячої музичної школи № 15 ім. В. Г. Щигловського, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Рецензенти: **Клевцова Л. В.**, викладач Харківської дитячої школи мистецтв № 3, Харківського державного музичного ліцею, викладач вищої категорії, старший викладач, артистка оркестру Харківського національного академічного театру опери та балету імені М. В. Лисенка;

Олійник О. Г., доцент кафедри струнно-смичкових інструментів Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка, кандидат мистецтвознавства, доцент.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент арфа**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового підрівня) початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів гри на арфі, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в інструментальних класах. Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на виконавських традиціях і сучасних досягненнях української та кращих зарубіжних арфових шкіл і методик навчання гри на арфі, враховує актуальні потреби особистості у творчому самовираженні, має спрямування на формування образного мислення та емоційно-естетичного досвіду.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Музичний інструмент арфа**». У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб здобувача музичної освіти, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. А також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання шляхом перерозподілу нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначених типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування та вдосконалення виконавської майстерності гри на арфі, мотивацію до самовдосконалення особистості здобувача. Засвоєння нормативного змісту типової навчальної програми забезпечить учням можливість застосовувати набуті в процесі навчання компетентності для творчої самореалізації в повсякденному житті, а також у подальшому здобувати мистецьку освіту професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти або на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти.

Завдання вивчення дисципліни орієнтовані на розвиток в учнів компонентів музично-виконавської майстерності: теоретичного (визначається музичною грамотністю); технічного (характеризується точністю, швидкістю, пластичністю, пристосованістю та енергійністю виконання музично-ігрових рухів); художньо-комунікаційного (характеризується асоціативним мисленням та емоційним переживанням художніх образів, інтелектуально та почуттєво осмисленим інтерпретаторським відтворенням музичного твору).

Освітній процес у межах типової навчальної програми здійснюється у формі навчальних занять (*уроків*), *заходів поточного та підсумкового контролю*, що проводяться за *модулями*. Кожен модуль передбачає надбання певних компетентностей як основи для подальшого навчання та досягнення нормативних результатів навчання.

Основна форма занять – *індивідуальний урок*, під час проведення якого враховуються вікові психологічні особливості учнів та індивідуальний темп засвоєння навчального матеріалу.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить:

для 1 та 2 років навчання – 70 год. на рік (*2 год. на тиждень*);

для 3 – 5 років навчання – 105 год. на рік (*3 год. на тиждень*).

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного/кожної учня/учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі рекомендовано на розсуд викладача *загальну кількість навчальних годин* розподіляти на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмій учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня/учениці; повторення/закріплення вивченого матеріалу; репетиції та підготовку до контрольних заходів та/або публічних виступів; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня/учениці тощо).

Навчальний репертуар з дисципліни формується викладачем самостійно з урахуванням індивідуальних здібностей учнів та рівня володіння інструментом.

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється викладачем упродовж навчального року: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, прослуховувань, заліків, у тому числі технічних. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі *річного контрольного заходу*, що включає перевірку результатів навчання за типовою навчальною програмою.

Наприкінці п'ятого (фінального) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі *іспиту*.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) вираженні за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних

досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання.

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, засновуватися на індивідуальному підході, спрямованому на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розумінні ними власного прогресу навчання й формуванні бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою; воно не передбачає порівняння з навчальними досягненнями інших учнів.

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загалом мета нормативного змісту навчальної програми середнього (базового) підрівня передбачає подальше розширення, поглиблення та вдосконалення на базовому професійному рівні усіх набутих учнем/ученицею компетентностей попереднього елементарного підрівня, включаючи: виконавську техніку гри на інструменті; свободу рухів ігрового апарату; засоби та прийоми гри на арфі; якість звуковидобування; педальну техніку; набуття особистого виконавського досвіду та розкриття індивідуального художньо-образного мислення в роботі над музичними творами; розуміння жанру, форми та її будови як складової системи засобів виразності; гра в ансамблях (оркестрі); вдосконалення практики читання нот з листа та транспонування; підбору на слух різноманітних мелодій з акомпанементом із гармонічних послідовностей та їх імпровізація; самостійний розбір та вивчення музичного твору тощо.

Перший рік навчання. Завдання: закріплення і вдосконалення навичок та компетентностей гри на інструменті, набутих на елементарному підрівні. Рекомендовано вивчення 3 – 4 етюдів, 1 – 2 твори великої форми та 4 – 5 різнохарактерних творів відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку учня/учениці, читання нот з листа в ансамблевому та сольному виконанні.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. <i>Повторення та закріплення технічних навичок, набутих в елементарному підрівні в діапазоні 4-х октав інструмента</i>	Удосконалення виконавської техніки: виконання мажорних і мінорних прямих гам (дуолями – квартолями; рівно, пунктиром) до 4 ключових знаків з підкладанням водночас 3 і 4 пальців у висхідному напрямку та 1-го пальця після гри 2-го – у низхідному напрямку (аплікатура для гам у повільних та середніх темпах).	16	Грає мажорні та мінорні прямі гамми (дуолями – квартолями; рівно, пунктиром) до 4 ключових знаків, точно виконуючи різні ритмічні малюнки в одному метрі та дотримуючись аплікатури для гам у повільних і середніх темпах.

	Розвиток технічних навичок через прийоми: арпеджіо короткі послідовні й ламані (від 4-го пальця) з чергуванням рук. Арпеджіо короткі по 4-ри пальці від кожного звуку обернення послідовно з підкладанням 4-го пальця у висхідному напрямку та 1-го – у низхідному. Арпеджіо довгі з перекиданням рук почергово (з акцентами на: 4; 3; 2; 1-й пальці та без акцентів). Арпеджовані акорди від 4-го пальця та сессо акорди по 4 пальці двома руками. Тренування вестибулярного апарату для утримання, сидячі за арфою, стійкої рівноваги інструмента і корпусу арфіста під час гри та переключення педалей. Вдосконалення навичок, набутих на елементарному підрівні: робота над фразуванням, змістовними наголосами, динамікою, цезурами, колористичними прийомами гри у творах різних форм і жанрів.		Грає арпеджіо короткі послідовні та ламані по 4 пальці з чергуванням рук від 4-го пальця. Грає арпеджіо короткі по 4-ри пальці від кожного звуку обернення послідовно з підкладанням 4-го пальця у висхідному напрямку та 1-го – у низхідному. Грає арпеджіо довгі з перекиданням рук почергово, опановуючи точне попадання пальців на струни під час перекидання рук. Грає арпеджовані акорди від 4-го пальця з активним «відігруванням» кистю та сессо акорди двома руками, контролюючи рівність і синхронність звучання. Під час гри та переключення педалей вміє без зайвої напруги утримувати інструмент та корпус тіла в стані стійкої рівноваги, при цьому повністю зберігаючи свободу рухів ігрового апарату. Вміє самостійно опановувати гами, арпеджіо, вправи, етюди, контролюючи свободу ігрового апарату та якість звуку. Демонструє художні можливості інструмента, виконуючи твори різних форм і жанрів з урахуванням тембрових, динамічних, ритмічних та стилістичних особливостей.
Модуль 2. Читання нот з листа. Творчі завдання: підбір мелодій і акомпанементу	Читання з листа музичних творів, що виконується обома руками в будь-якому діапазоні інструмента. Творчі завдання: підбір нескладних мелодій та	16	Читає з листа музичні твори складності 4-го року навчання елементарного підрівня, що виконуються обома руками. Підбирає нескладні мелодії та акомпанемент і відтворює їх на арфі; імпровізує нескладну

на слух, проста імпровізація	акомпанементу до них з простих гармонічних послідовностей головних ступенів ладу і відтворення їх на арфі; проста імпровізація української мелодії або написання до неї власного акомпанементу/ мелодії на заданий акомпанемент.		українську мелодію або складає до неї власний акомпанемент/власну мелодію на заданий акомпанемент.
Модуль 3. Підготовчі вправи до гам подвійними нотами. Колористичні прийоми: <i>etouffe</i>, <i>flagioletto</i>, педальне <i>glissando</i>. Вдосконалення педальної техніки	Підготовчі вправи на гами подвійними нотами (терціями) з підкладанням пальців: координаційні вправи (чергування на місці двох пар пальців: 4 і 2 разом з 3 і 1 разом); вправи на одночасне підкладання двох пальців у висхідному – 4 і 2 та низхідному напрямку – 1 і 3 пальців (кожною рукою окремо в повільному темпі). Два види прийому <i>etouffe</i>, їх застосування та позначення у тексті: – відпрацювання прийому <i>etouffe</i> як техніки беззвучного погашення (долонями рук) вібруючого звуку струн під час пауз, у деяких цезурах, у кінці твору тощо; – відпрацювання прийому <i>etouffe</i> як техніки арфового <i>staccato</i>; – вправи (на вибір викладача) та гами в 1-2 октави прийомами <i>etouffe (staccato)</i> і <i>flagioletto</i> кожною рукою в повільному темпі. Вивчення і відпрацювання педального <i>glissando</i> та позначення його в нотному тексті.	20	Виконує підготовчі вправи до гам подвійними нотами (терціями) кожною рукою окремо в повільному темпі. Виконує вправи та гами в 1–2 октави прийомами <i>etouffe (staccato)</i> і <i>flagioletto</i> в повільному темпі; розрізняє в нотному тексті позначки <i>флажолетів</i> та двох видів <i>etouffe</i>; вміє застосовувати прийом <i>etouffe</i> як техніку беззвучного погашення вібруючих звуків. Грає педальне <i>glissando</i> та вміє визначати його в тексті.

	Відпрацювання швидкості та координації рухів обох рук та ніг одночасно у творах з педалізацією простого та середнього рівня складності. Використання літерних (C, D, E, F, G, A, B/H) та схематичних позначень педалей у нотному тексті.		Виконує педалізацією, з координацію рухів обох рук та ніг під час виконання творів. Визначає літерні та схематичні позначки педалей в нотному тексті. Знає та читає літерні та схематичні позначення педалей в нотному тексті.
Модуль 4. Музична мова у виконавській практиці. Робота над творами великої форми: вивчення варіацій. Розвиток ладотонального слуху. Підготовка до підсумкового контрольного заходу	Застосування знань з музичної мови (мелодія, гармонія, лад, ритм, темп, метр, динаміка, тембр, регістр, фактура тощо) та використання їх у виконавстві; вміння визначати елементи музичної мови в нотному тексті та відтворювати у виконавській практиці. Робота над розвитком ладотонального слуху: ознайомлення з простими відхиленнями і модуляціями в паралельні та однойменні тональності на прикладі вивчених творів та визначення їх по слуху самостійно або з підказками викладача; підготовка до розбору нового твору: визначення на слух основного ладу й тональності незнайомої п'єси, а також зміни її ладу і тонального плану, якщо вони є. Ознайомлення з особливостями творів крупної форми (рондо, варіації, сонатина, соната, інструментальна сюїта, фантазія, концерт).	18	Застосовує у своїй виконавській практиці знання з музичної мови та визначає елементи музичної мови в нотному тексті. Демонструє більш розвинутий ладотональний слух через співставлення стійких і нестійких звуків, а також головних ступенів ладу (T-S-D), відчуття їх руху в мелодії музичного твору, співставлення окремих фрагментів мелодії на слух, визначає у вивчених творах прості відхилення та модуляції в паралельні та однойменні тональності. Вміє впізнавати та відрізняти під час прослуховування різновиди творів крупної форми (варіації, рондо, сонатина, соната, сюїта, фантазія, концерт).

	Варіації: їх будова та різновиди (тема з варіативно-циклічним розвитком). Вивчення твору у формі варіацій.		Знає та розуміє циклічну будову варіацій. Виконуючи твір у формі варіацій, відчуває емоційно-образний зміст кожного циклу та за допомогою динаміки, технічних і колористичних прийомів вміє передавати цілісність твору в контрасті його варіативних циклів.
Всього годин у навчальному році:		70	

Протягом навчального року учень/учениця виконує: 2 – 4 п'єси, 1 твір великої форми, 1-2 етюди напам'ять.

На підсумковому річному контрольному заході (академічному концерті) учень/учениця виконує: 2 п'єси або твір великої форми напам'ять.

Очікувані результати: під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

- володіє якісним звуковидобуванням та злагодженою координацією рук;
- застосовує різноманітні штрихи та прийоми згідно з художньо образними та стилістичними особливостями музичного твору;
- демонструє культуру публічного виступу.

Другий рік навчання. Завдання: початок розвитку віртуозного виконавства: рекомендовано вивчення 3 – 4 етюдів та вправ на різні види техніки, включаючи мелізми і колористичні прийоми, 1 – 2 твори великої форми та 4 – 5 різнохарактерних творів відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку учнів.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 5. Початок розвитку віртуозного виконавства: освоєння технічних прийомів у темпах середньої швидкості в діапазоні 5 октав інструмента. Будова простих музичних форм	Удосконалення технічних навичок та розвиток віртуозного виконавства через виконання мажорних та мінорних прямих гам (дуолями – квінтолями; рівно, пунктиром, синкопами) до 4-5 ключових знаків з динамікою та <i>аплікатурою для повільних/середніх темпів.</i> Вправи та гами на ковзання 4-го та 1-го пальця в діапазоні 1-3 октав. Арпеджіо короткі послідовні та ламані (від 4-го та 1-го пальця)	16	Грає мажорні та мінорні прямі гами (дуолями – квінтолями; рівно, пунктиром, синкопами) до 4-5 ключових знаків з динамікою та <i>аплікатурою для повільних/середніх темпів.</i> Виконує вправи та гами на ковзання 4-го та 1-го пальця в діапазоні 1-3 октав. Грає: – арпеджіо короткі послідовні та ламані (від 4-го та 1-го

	з чергуванням рук; арпеджіо короткі від кожного звуку обернення послідовно. Арпеджіо довгі з перекиданням рук почергово у різних темпах з динамікою. Арпеджовані та sesso акорди в різних темпах. Поглиблення знань з будови музичної форми та її складових елементів (мотив, фраза, речення, період): сприйняття музичної форми як фундаментальної складової засобів виразності музичного твору; будова простих форм.		пальця) з чергуванням рук; – арпеджіо короткі від кожного звуку обернення послідовно; – довгі арпеджіо з перекиданням рук почергово у різних темпах з динамікою. Грає в різних темпах арпеджовані та sesso акорди. У виконанні різних видів техніки (гам, арпеджіо, акордів) демонструє ритмічну стабільність та скоординованість рухів. Вміє самостійно аналізувати і визначати будову простої форми (2-3 частинної) у виконуваних творах та виділяти на слух і в нотному тексті її елементи (мотив, фраза, речення, період); усвідомлює цінність музичного форми як фундаментальної складової засобів виразності, використовуючи у своїй виконавській практиці.
Модуль 6. <i>Вдосконалення навичок роботи з текстом музичних творів. Ознайомлення з поліфонією та мелізмами</i>	Вивчення базових принципів розстановки аплікатури; навички самостійного виставлення аплікатури в простих п'єсах та окремих фрагментах музичного тексту. Навички елементарного аналізу та самостійного розбору творів простої форми на базі основних правил роботи з нотним текстом (визначення стилю, жанру, характеру, ладу, тональності, розміру, будови, фактури, аплікатури, динаміки, прийомів гри тощо). Ознайомлення з видами поліфонії (підголоскова, імітаційна та контрастна) та її елементами; вивчення	16	Знає базові принципи розстановки аплікатури; має навички самостійного виставлення аплікатури в простих п'єсах та окремих фрагментах музичного тексту. Вміє самостійно розбирати та аналізувати будову творів простої форми. Розрізняє основні види поліфонії (підголоскова, імітаційна, контрастна); виконує нескладний

	нескладного твору з поліфонічними підголосками. Позначення в нотному тексті та навички виконання у творах простих мелізмів (різновиди форшлагів та мордентів), усвідомлення ролі орнаментики як одного із засобів виразності та складової музичного мови (вправи на виконання різних видів форшлагів та мордентів з різними варіантами аплікатури).		поліфонічний твір, слухаючи та контролюючи баланс голосоведіння, не втрачаючи його під час виконання творів. Розрізняє позначення в нотному тексті форшлагів (коротких, довгих) та мордентів (перекреслених, не перекреслених), опановує форшлаг та морденти різною аплікатурою; розуміє роль орнаментики як одного із засобів виразності та складової музичного мови.
Модуль 7. Розширення технічних навичок, вивчення прийомів гри: гами подвійними нотами, флажолетами та <i>etouffe</i>. Гра секстами. Педальні енгармонізми. Початкові навички настроювання арфи під тюнер та фортепіано	Удосконалення технічних навичок шляхом виконання: – різних вправи, гам та етюдів подвійними нотами (терціями) з детальною роботою над артикуляцією пальців у долонь і якісним звуковидобуванням в 1-3 октави; – вправ, етюдів та гам в 1–3 октави прийомами <i>etouffe</i> і флажолетів у різних темпах. Вправи та гами секстами з активним «відігруванням» кистю кожною рукою та/або двома руками в діапазоні 1–2 октав. Відпрацювання максимально беззвучного переставлення педалей у творах з альтерацією простої та середньої складності; енгармонійна заміна за допомогою педалей окремих звуків (окремих нот), для зручності виконання творів з альтерацією. Настроювання арфи під тюнер.	20	Виконує різні вправи, гами та етюди терціями (в діапазоні 1-3 октав), вдосконалюючи якість звуковидобування і артикуляцію пальців у долонь, демонструє ріст виконавської майстерності. Виконує різні вправи, етюди та гами прийомами <i>etouffe</i> і флажолетів у діапазоні 1–3 октав у різних темпах. Грає вправи та гами секстами з активним «відігруванням» кистю кожною рукою та/або двома руками в діапазоні 1–2 октав. Виконує педальну техніку максимально беззвучного переставлення педалей у творах з альтерацією простої та середньої складності, за допомогою педалей легко робить енгармонійні заміни окремих звуків для зручності виконання творів з альтерацією. Настроює інструмент під тюнер під контролем викладача.

Модуль 8. <i>Динамічний план музичного твору.</i> <i>Будова сюїти в контексті твору великої форми.</i> <i>Підготовка до підсумкового контрольного заходу</i>	Розуміння динамічного плану художнього твору як розподіл динамічних нюансів та кульмінацій в залежності від характеру твору та авторських вказівок. Робота над вдосконаленням контрастної та поступової динаміки: – плавне вистроювання ступінчастої динаміки (crescendo/diminuendo в межах фрази, речення, періоду, цілого твору; – тренування миттєвої слухової та м'язової реакції для чіткого відтворення контрастної динаміки; розвиток динамічного слуху. Вивчення творів із циклічною будовою інструментальної сюїти та її різновидами. Виконання інструментальної сюїти цілком або декілька частин.	18	Розрізняє в нотному тексті динамічні відтінки та їх позначки; в контексті жанрових та стилістичних особливостей твору. Відтворює динаміку звучання в межах фрази, речення, періоду, цілого твору, вміє плавно вистроювати crescendo/diminuendo та миттєво перестроювати слуховий та виконавський апарат на відтворення контрастної динаміки; постійно розвиває динамічний слух шляхом слухового співставлення динамічних відтінків (P – PP; mP – mF; FF-FFF тощо). Знає та розуміє циклічну будову інструментальної сюїти, її різновиди; виконує сюїту цілком або декілька частин як цілісний твір великої форми, відчуває та відтворює характер, жанрові та стильові особливості кожної частини в контексті цілого твору.
Всього годин у навчальному році:	70		

Протягом навчального року учень/учениця виконує: 2-4 п'єси, 1 твір великої форми, 1-2 етюди напам'ять.

На поточному контрольному заході після 6 модуля учень/учениця виконує: 2 п'єси/1 твір великої форми/1 п'єса та 1 етюд напам'ять.

На підсумковому річному контрольному заході (академічному концерті) учень/учениця виконує: виконує 2 п'єси або твір великої форми напам'ять; впевнено читає з листа незнайому п'єсу за рівнем складності 1-го року навчання базового підрівня.

Очікувані результати: під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

- демонструє впевненість під час гри, чітку координацію рук, якісне звучання;

- застосовує опановані засоби музичної виразності для розкриття художнього змісту твору;

- відтворює точно передбачені текстом динамічні відтінки, ритмічні послідовності, штрихи;

- виконує музичний твір із відповідним емоційним забарвленням.

Третій рік навчання. Завдання: вдосконалення виконавської техніки, автоматизація моторики та координації рухів: рекомендовано вивчення 4 – 5 етюдів та вправ на різні види техніки, включаючи мелізми і колористичні прийоми; 1 – 2 твори великої форми та 5 – 6 різнохарактерних творів (один поліфонічний твір, відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку учнів; подальша робота над розвитком музичного слуху, пам'яті, темпоритму та накопичення концертного репертуару учня/учениці з творів різноманітних за жанром, епохою, стилем та характером.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 9. Вдосконалення виконавської техніки у повному діапазоні інструмента. Комбінування основних технічних прийомів у творах рухливого характеру	Вдосконалення віртуозного виконавства: мажорні й мінорні прямі гами (дуолями – секстолями та без них; рівно, пунктиром, синкопами) до 5 ключових знаків та <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/ середніх темпів</i>; гами двома сусідніми пальцями з чіткою артикуляцією пальців у долонь і варіативною <i>аплікатурою</i> (1 та 2; 2 та 3; 3 та 4 пальцями) для досягнення рівності звучання та однакової швидкості руху сусідніх пальців. Арпеджіо короткі послідовні й ламані, та довгі з перекиданням рук по чергово у різних темпах з динамікою. Арпеджіо по 3-4 пальці з підкладанням 2-го пальця у висхідному напрямку та підкладанням 1-го в низхідному (для розвитку координації і мобільності кистей обох рук). Арпеджіо короткі на D7 акорд з оберненням і розв'язанням по 4 пальці в повільному та середньому темпі. Арпеджовані акорди	25	Грає мажорні та мінорні прямі гами (дуолями – секстолями та без них; рівно, пунктиром, синкопами) до 5 ключових знаків з <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/середніх темпів</i>. Виконує гами сусідніми пальцями з чіткою артикуляцією пальців у долонь і варіативною <i>аплікатурою</i> (1 та 2; 2 та 3; 3 та 4 пальцями), контролюючи рівність та якість звучання сусідніх пальців. Грає арпеджіо короткі послідовні й ламані та довгі з перекиданням рук по чергово у різних темпах з динамікою. Грає арпеджіо по 3-4 пальці з підкладанням 2-го пальця у висхідному напрямку та 1-го у низхідному. Грає арпеджіо короткі на D7 акорд з оберненням і розв'язанням по 4 пальці у повільному та середньому темпі. Грає арпеджовані акорди

	від 4-го і 1-го пальців та <i>secco</i> акорди. Вдосконалення якості звучання та чіткості координації рухів під час комбінування різних видів техніки (<i>гами, акорди, арпеджіо</i>) у роботі з етюдами і технічними п'єсами; вміння швидко і плавно переключатись з одного технічного прийому на інший.		у висхідному русі від 4-го та у низхідному – від 1-го пальців; грає <i>secco</i> акорди. Демонструє швидкість та чіткість координації і моторики рухів при зміні різних видів техніки (<i>гами, акорди, арпеджіо</i>) у творах рухливого характеру.
Модуль 10. <i>Вдосконалення сценічної культури і концертної витримки. Робота над розвитком музичного пам'яті: повторення попереднього та накопичення нового концертного репертуару. Подальша робота з поліфонією. Gruppetto як різновид мелізмів. Творчі завдання</i>	Подальший розвиток навичок читання з листа сольних творів та оркестрових партій. Повторення і виконання творів попереднього періоду та вивчення і накопичення нового концертного репертуару для тренування пам'яті, довготривалої концентрації уваги та концертної витримки; вдосконалення культури сценічної поведінки, репетиції з аудіо/відеозаписами творів, їх прослуховування і самоаналіз виконання, психологічні тренінги для підготовки до концертних (конкурсних) виступів і запобігання надмірного сценічного хвилювання. Ознайомлення з контрастною поліфонією на прикладі вивчення та виконання старовинних танців (арія/менует/жига/алеманда/буре/гавот тощо) розвиток поліфонічного слуху за	25	Читає з листа сольні твори та ансамблеві (оркестрові) партії за рівнем складності 1-2-го року навчання базового підрівня: Демонструє вдосконалення музичної пам'яті та концентрацію уваги. Накопичує репертуар з творів різних форм та жанрів. Демонструє внутрішню мотивацію до різних форм репетицій і тренінгів з підготовки власних концертних виступів, вдосконалення сценічної поведінки і концертної витримки; об'єктивно аналізує та оцінює свої виступи. Визначає основні принципи будови контрастної поліфонії; самостійно визначає жанрові риси, рух голосів та їх кількість і співвідношення, досягаючи звукового балансу голосоведіння під

	допомогою слухового аналізу голосоведіння; визначення руху та кількості голосів у нотному тексті виконуваних поліфонічних творі. Позначення у нотному тексті <i>gruppetto</i> та навички його виконання у творах; вправи на різні види <i>gruppetto</i> з різними варіантами аплікатури. Творчі завдання: вдосконалення навичок підбору на слух улюблених мелодій з акомпанементом та їх імпровізація на інструменті.		час виконання старовинних танців. Вміє розшифровувати в нотному тексті позначення різновидів <i>gruppetto</i>, грає вправи на їх виконання різною аплікатурою, досягаючи рівності й чіткості звучання. Вдосконалює навички підбору на слух улюблених мелодій з акомпанементом та їх імпровізації на інструменті.
Модуль 11. Подвійні <i>glissando</i> та флажолети. Октавна техніка. Педальні енгармонізми інтервалів та акордів. Навички транспонування. Настроювання арфи без тюнера/фортепіано	Початкове ознайомлення з технікою виконання подвійних флажолетів та подвійного <i>glissando</i>, вправи на ознайомлення. Вправи, гами та етюди на гру октавами з активним «відігруванням» кистю в діапазоні 1-3 октав. Енгармонійна заміна за допомогою педалей інтервалів та акордів для зручності виконання творів з альтерацією. Навички транспонування нескладних творів в однойменні та паралельні тональності за допомогою педалей. Ознайомлення з настроюванням арфи по слуху під камертон (індивідуальний вибір	30	Виконує прості ознайомчі вправи на подвійні флажолети, а також демонструє навички утримувати заданий інтервал під час виконання подвійного <i>glissando</i>. Грає вправи, гами, етюди на октави кожною рукою та двома руками у діапазоні 1-3 октав з активним «відігруванням» кистю. За допомогою педалей робить енгармонійні заміни інтервалів та акордів для зручності виконання творів з альтерацією. Вміє транспонувати нескладні твори в однойменні та паралельні тональності за допомогою педалей. Має початкові навички настроювання арфи по слуху під камертон (одним із найбільш

	найбільш зручної системи настроювання).		зручним способом індивідуально на вибір).
Модуль 12. Подальша робота над характером музичного твору: агогіка фразування. Вивчення форми рондо як різновиду творів великої форми. Підготовка до підсумкового контрольного заходу	Продовження роботи над художньо-образним змістом виконуваних творів: розвиток творчої інтуїції та образної уяви шляхом самостійного пошуку характерного темпу, динаміки, художньої інтерпретації агогіки, які б відповідали задумам автора; детальна робота з агогічними відхиленнями від основного темпу певних фрагментів або частин твору (<i>rubato, фермата, accelerando, rallentando, ad libitum, ritenuto</i> тощо) в контексті жанру та стилістичних особливостей. Детальне ознайомлення з формою рондо, його будовою та характерними ознаками; вивчення та виконання творів у формі рондо.	25	Демонструє творчу інтуїцію та образну уяву в роботі над художнім змістом виконуваних творів; у контексті жанрових та стилістичних особливостей вміє самостійно визначати і відтворювати темп та динамічні кульмінації; розуміє значення термінів агогічного відхилення (<i>rubato, фермата, accelerando, rallentando, ad libitum, ritenuto</i> тощо) та згідно із задумами автора використовує агогіку фразування, як ефективний засіб виразності. Розуміє будову форми рондо; виконує твір у формі рондо, вміє відтворювати характер рефрену та епізодів, відчуючи їх контрастне музично-образне співвідношення.
Всього годин у навчальному році:			105

Протягом навчального року учень/учениця виконує: 2 – 4 п'єси, 1 твір великої форми, 1 – 2 етюди напам'ять.

На поточному контрольному заході після 10 модуля учень/учениця виконує: 2 п'єси/1 твір великої форми/1 п'єса та 1 етюд напам'ять.

На підсумковому річному контрольному заході (академічному концерті) учень/учениця виконує: етюд, твір великої форми або 2 п'єси напам'ять (одна з яких поліфонічна п'єса).

Очікувані результати: під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця демонструє:

– розвинений виконавський апарат, чітку координацію рук, вільні ігрові рухи під час гри на інструменті,\

– якісне відтворення засобів музичної виразності для розкриття художніх образів музичних творів на основі постійного слухового контролю.

Четвертий рік навчання. Завдання: ускладнення виконавської техніки та вдосконалення свободи виконавського апарату: рекомендовано вивчення 4 – 5 етюдів та вправ на різні види техніки, включаючи мелізми і колористичні прийоми, 1 – 2 твори великої форми та 5 – 6 різнохарактерних творів (обов'язково 1 поліфонічний твір) відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку учнів; подальша робота над розвитком музичного слуху, пам'яті, темпоритму та формування музично-естетичного смаку шляхом накопичення концертного репертуару учня/учениці з творів різноманітних за жанром, епохою, стилем та характером.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 13. Вдосконалення свободи та рухливості ігрового апарату з ускладненням виконавської техніки. Робота над технічною та звуковою збалансованістю обох рук. Ознайомлення з формою. Концерт для арфи з оркестром (перекладення для фортепіано)*	Вдосконалення технічних виконавських навичок через гру мажорних й мінорних прямих гам (дуолями – септолями рівно, пунктиром, синкопами) до 6-7 ключових знаків з <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/середніх темпів</i> та вивчення <i>аплікатури</i> гам для рухливих темпів (з підкладанням – 4-го пальця у висхідному напрямку та 1-го після гри 3-го – у низхідному напрямку). Вдосконалення виконання гам двома сусідніми пальцями з варіативною <i>аплікатурою</i> в рухливих темпах. Арпеджіо короткі послідовні й ламані та довгі з перекиданням рук почергово. Арпеджіо довгі по 3-4 пальці з підкладанням 3-го пальця у висхідному напрямку та 1-го – у низхідному. Арпеджіо короткі на D7 акорд та довгі з перекиданням рук почергово в різних темпах. Акорди <i>secco</i> та арпеджовані в різних темпах.	25	Грає мажорні та мінорні прямі гами (дуолями – септолями та без них; рівно, пунктиром, синкопами) до 6-7 ключових знаків з <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/середніх темпів</i>. Виконує гами з <i>аплікатурою</i> для рухливих темпів; грає гами сусідніми пальцями з варіативною <i>аплікатурою</i> у рухливих темпах. Грає арпеджіо короткі послідовні й ламані та довгі з перекиданням рук почергово. Грає арпеджіо довгі по 3-4 пальці з підкладанням 3-го у висхідному напрямку та 1-го у низхідному русі. Грає арпеджіо короткі на D7 акорд та довгі з перекиданням рук почергово в різних темпах. Грає акорди <i>secco</i> та арпеджовані у різних темпах.

	Вдосконалення якості звуковидобування, свободи, координації та моторики ігрового апарату разом з поступовим ускладненням технічних навичок; розвиток технічної витривалості під час виконанні етюдів та віртуозних творів. Напрацювання технічного та звукового балансу обох рук (однакова рухливість і рівність звучання пальців лівої та правої руки) у всіх видах виконавської техніки через розвиток навичок слухо-моторної координації. Ознайомлення з формою – концерт для арфи з оркестром (перекладення для арфи та фортепіано), старовинний одночастинний концерт, двохчастинний концерт та трьохчастинний концерт.		Демонструє технічну стабільність та витривалість під час виконання технічних творів на основі поступового ускладнення виконавської техніки та за допомогою слухового контролю постійно вдосконалює культуру звуковидобування, рухливість та свободу ігрового апарату під час гри; Демонструє навички слухового порівняння звуковидобування обох рук, демонструє рухливість та рівність звучання пальців лівої руки на рівні з правою в усіх видах виконавської техніки. Виконує твір великої форми – концерт для арфи, 1 ч. або 2 та 3 чч. у супроводі оркестру (фортепіано)*, знає історію виникнення жанру, особливості будови та стилістичні особливості за періодами створення.
Модуль 14. Імітаційна поліфонія. Подальша робота з мелізматиною: прості тремоло і трелі. Навички роботи з метрономом. Метроритмічні труднощі: пунктирний ритм, синкопи, поліритмія, зміна метру	Ознайомлення з імітаційною поліфонією (фуга, фугета, канон, інвенція) та її характерними ознаками; вивчення твору імітаційної поліфонії. Позначення у нотному тексті простих трелей і тремоло та навички їх виконання у варіативній аплікатурі; вправи на трелі і тремоло. Опанування навичок роботи з метрономом;	25	Знає характерні ознаки імітаційної поліфонії та основні принципи її побудови. Вміє самостійно розбирати нескладний твір імітаційної поліфонії, визначати його будову і за допомогою слухового аналізу виразно відтворювати рух кожного голосу та їх взаємодію в контексті цілісної поліфонії. Вміє розшифровувати в нотному тексті позначки трелей і тремоло. Демонструє гру простих трелей і тремоло у варіативній аплікатурі та за допомогою слухового самоконтролю вдосконалює рівність і збалансованість їх звучання. Розрізняє темпові позначення на шкалі метронома та за його

	ознайомлення з темповими термінами; виконання творів, етюдів та вправ під метроном у різних темпах. Вправи та етюди на моторику і координацію рухів під час гри складних ритмічних малюнків (пунктиру, синкоп, поліритмічних сполучень тривалостей та їх чергування); набуття навичок швидко і точно переключатися при зміні метра в межах одного твору.		допомогою вмів відпрацьовувати рівність темпоритму в різноманітних творах, етюдах, вправах, що викликають труднощі в дотриманні єдиного темпу і чіткого темпоритму. Володіє навичками гри складних ритмічних малюнків (пунктиру, синкоп, поліритмічних сполучень тривалостей) і відтворює їх в одному темпі; швидко реагує та переключається з одного метра на інший у межах одного твору.
Модуль 15. Низхідні гами терціями з ковзанням 1-го пальця. Гами ламаними та арпеджованими октавами. Ускладнення педальної техніки та педалізація акордів, виконуваних <i>glissando</i>	Вправи та гами терціями в низхідному напрямку за допомогою ковзання 1-го пальця й підкладання 2, 3, 4 пальців. Вправи, гами та етюди на ламані й арпеджовані октави в діапазоні 1-3 октав. Вивчення творів на педалізацію середнього та складного рівня з відпрацюванням швидкого та беззвучного переключення педалей під час гри; навички логічної зміни педалей та за нотування її у нотному тексті виконуваних творів; педалізація акордів, виконуваних <i>glissando</i> шляхом енгармонійної заміни сусідніх півтонів.	30	Виконує вправи та гами терціями у низхідному напрямку за допомогою ковзання 1-го пальця й підкладання 2, 3, 4 пальців. Грає вправи, гами та етюди на гру ламаними та арпеджованими октавами з активним «відігруванням» кистю в діапазоні 1-3 октав. Виконує твори на педалізацію середнього та складного рівня; володіє навичками самостійного за нотування змін педалей у нотному тексті для економії часу та зручності виконання творів шляхом логічного підбору оптимальної кількості переключенням педалей, включаючи, де необхідно, енгармонійні заміни окремих нот, інтервалів, акордів. Робить енгармонійні заміни сусідніх півтонів в акордах, використовуючи педалі. Виконує <i>glissando</i> у звучанні акордів з використанням енгармонійних заміни.
Модуль 16. Подальший розвиток	Подальший розвиток ладотонального слуху: визначення в нотному	25	Вміє розрізняти на слух та знаходити в нотному тексті прості відхилення

<i>ладотонального слуху.</i> Вивчення будови сонатної форми. Підготовка до підсумкового контрольного заходу	тексті та на слух простих відхилень та модуляцій в тональності 1-го ступеня спорідненості у вивчених творах. Вивчення сонатної форми: історія розвитку, будова (кількість і назва частин та їх тональний розвиток і співвідношення), поняття сонатного allegro та його будова: експозиція, розробка, реприза, кода; поняття головна, побічна, сполучна, заключна партії, їх тональна і гармонічна будова, взаємодія і розвиток; різні види сонатної форми (соната, сонатина, концерт) та відмінності в їх будові; вивчення твору сонатної форми.		та модуляції в тональності 1-го ступеня спорідненості у вивчених творах. Знає та розуміє будову: – сонатної форми, визначає кількість частин, їх назву, художній зміст і тональне співвідношення; – сонатного allegro. Вміє розрізняти головну, побічну, сполучну, заключну партії у творах сонатної форми. Знає різновиди сонатної форми та відмінності в їх будові. Виконує твір (частину) сонатної форми, вміє відтворювати його образний зміст, визначати на слух і в нотному тексті його будову, зміну частин та розвиток їх тонального плану (відхилення, модуляції), побудова кульмінації, зберігаючи наскрізну лінію єдиного розвитку та цілісність форми.
Всього годин у навчальному році:		105	

*Кількість годин навчального навантаження визначається власною освітньою програмою мистецької школи й є основою для розрахунку концертмейстерських годин.

Протягом навчального року учень/учениця виконує: 2 – 4 п'єси, 1 твір великої форми, 1 – 2 етюди напам'ять.

На поточному контрольному заході після 14 модуля учень/учениця виконує: 2 п'єси/1 твір великої форми/1 п'єса та 1 етюд напам'ять.

На підсумковому річному контрольному заході (академічному концерті) учень/учениця виконує: етюд, твір великої форми або 2 п'єси напам'ять (1 з яких поліфонічна п'єса або п'єса віртуозного характеру).

Очікувані результати: під час виконання програми підсумкового річного контролю учень/учениця:

- демонструє добре організований та відповідно розвинений виконавський апарат;
- застосовує різні засоби звуковедення, звуковидобування, артикуляції на основі активного слухового контролю;
- демонструє художньо-образне мислення та індивідуальну творчу інтерпретацію під час виконання музичних творів;
- відтворює програмні музичні твори різного характеру, жанру, форми з усвідомленим узгодженням їх технічної та художньої складових.

П'ятий рік навчання. Завдання: підготовка до випускного іспиту, вдосконалення виконавської свободи на технічному та артистичному рівні, подальший розвиток образного мислення та індивідуального творчого стилю, вільне володіння різноманітними засобами виразності для втілення основної ідеї і художнього змісту твору; рекомендовано вивчення 4 – 5 етюдів та вправ на різні види техніки, включаючи мелізми і колористичні прийоми, 1 – 2 твори великої форми та 5 – 6 різнохарактерних творів (обов'язково один поліфонічний твір та/або твір віртуозного характеру та/або твір українського композитора) відповідно до індивідуальних здібностей та темпу розвитку учнів; опанування сучасних прийомів гри та звукових спеціальних ефектів на інструменті.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 17. Вдосконалення моторики, координації рухів та якості звуковидобування в усіх опанованих видах техніки. Робота над темпоритмічною цілісністю твору	Закріплення віртуозного виконавства технічних прийомів – мажорні й мінорні прямі гами (<i>дуолями – октолями</i> та без них; рівно, пунктиром, синкопами) у різних темпах з <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/ середніх темпів</i> та <i>аплікатурою</i> для <i>рухливих темпів</i>; тональності мажору та мінору. Координаційні вправи на розхідні та східні тетраорди; розхідні та східні гами двома руками. Закріплення та вдосконалення технічних навичок: арпеджіо короткі послідовні й ламані, та довгі з перекиданням рук по чергово в різних темпах з динамікою. Арпеджіо довгі по 3-4 пальці з підкладанням 4-го пальця висхідному напрямку та 1-го – у низхідному. Арпеджіо короткі та довгі на D7 акорд з оберненням і розв'язанням. Акорди <i>сессо</i> та арпеджовані в різних темпах.	25	Грає мажорні та мінорні прямі гами (<i>дуолями – октолями</i> та без них; рівно, пунктиром, синкопами) у різних темпах з <i>аплікатурою</i> для <i>повільних/ середніх темпів</i> та <i>аплікатурою</i> для <i>рухливих темпів</i>; вільно виконує технічні вправи у всіх тональностях мажору та мінору. Виконує координаційні вправи та розхідні і східні гами двома руками, напружуючи чітку артикуляцію пальців та збалансованість звучання обох рук. Грає арпеджіо короткі послідовні та ламані та довгі з перекиданням рук по чергово у різних темпах з динамікою та арпеджіо. Грає арпеджіо довгі по 3-4 пальці з підкладанням 4-го вгору та 1-го у низхідному напрямку. Грає арпеджіо короткі та довгі на D7 акорд з оберненням і розв'язанням. Грає акорди <i>сессо</i> та арпеджовані у різних темпах.

	Нарощування віртуозності, технічної стабільності й витримки та якості звуку у всіх видах техніки (<i>гами, арпеджіо, акорди</i>). Опанування темпоритмічної цілісності твору: пошук та визначення темпу, що відповідає стильовим і жанровим ознакам; взаємозв'язок темпу, метру і ритму у відтворенні цілісності форми та змісту: навички самостійного опрацювання ритмічних труднощів та дотримання єдиного темпу в межах твору.		Демонструє виконавську майстерність, якісне звуковидобування, технічну витримку і стабільність під час виконання віртуозних творів на різні види техніки. Демонструє усвідомлене виконання музичної форми, що існує у просторі часу засобами темпу, метру і ритму та їх взаємозв'язку у відтворенні. Вміє самостійно опрацювати різні ритмічні складнощі та утримувати єдиний темп в межах твору під час гри.
Модуль 18. Ознайомлення з творами сучасної арфової музики. Сучасні колористичні прийоми гри на арфі. Творчі завдання	Ознайомлення з творами сучасної арфової музики українських та зарубіжних композиторів; вивчення твору сучасного автора написаного для арфи Вивчення сучасних колористичних прийомів гри на арфі: гра з сурдиною «гітарний ефект», «ефект плектра», гра у деки, «ксилофонний ефект», ударні ефекти («ефект гонга або тамтама», ефект тремоло, прийом «дойра», стуки кісточками кулака, подушечками пальців та нігтями) тощо. Навички роботи з оркестровими труднощами: вивчення нескладних арфових каденцій, розбір їх будови, педалізація, відпрацювання технічної та динамічної складової.	25	Виконує твори сучасних вітчизняних та зарубіжних композиторів, написані для арфи, відтворюючи притаманні їм сучасні технічні та колористичні прийоми гри в контексті художнього задуму авторів. Виконує різноманітні сучасні колористичні прийоми гри на арфі, використовуючи їх у своїй виконавській практиці як засоби виразності, згідно музично-образному змісту творів та вказівкам композиторів. Виконує нескладні оркестрові каденції для арфи, вміє самостійно розбирати їх будову, проставляти логічно виправдану педалізацію, вибудовувати динамічні кульмінації, відпрацювати технічні прийоми та агогічні відхилення.

			Володіє навичками самостійного вивчення твору та опрацюванню його технічного і художнього змісту.
Модуль 19. Сексти та октави в низхідному русі з ковзанням 1-го пальця. Усі різновиди <i>glissando</i>. Хроматичні тетра хорди. Педальні енгармонізми тональностей	Удосконалення технічних прийомів виконання вправ і гам секстами та октавами в низхідному русі з ковзанням 1-го пальця та підкладанням 2, 3, 4 пальців. Вдосконалення навичок виконання різноманітних видів <i>glissando</i>: «звуковий потік Еола», «Еолів шелест», <i>glissando</i> у деки, «ефект падаючих нігтів», «ксилофонне <i>glissando</i>», «ефект тамбурина», «висхідні та низхідні акорди Еола», «ефект прибою», «ефект грому», свистячий звук, вібруючий звук, різновиди педального <i>glissando</i> тощо. Напрацювання початкових навичок гри хроматичних тетра хордів: координаційні вправи на синхронізацію рук і ніг під час гри та переключення педалей. Енгармонійна заміна тональностей за допомогою педалей для якісного звучання творів, що написані в тональностях не притаманних повноцінному звучанню інструмента.	30	Виконує вправи і низхідні гами секстами та октавами з ковзанням 1-го пальця та підкладанням 2, 3, 4, дотримуючись чіткої артикуляції пальців у долонь для якісного і рівного звучання. Володіє навичками виконання різноманітних видів <i>glissando</i>: від класичного до сучасних прийомів та використовує у творах як засоби виразності, згідно вказівкам авторів. Демонструє початкові навички гри хроматичних тетра хордів шляхом відпрацювання координаційних вправ, досягаючи синхронності гри та беззвучного переключення педалей. Робить енгармонійні заміни тональностей за допомогою педалей.
Модуль 20. Основні етапи вивчення музичного твору і підготовки до концертного виконання. Підготовка до випускного іспиту	Три етапи вивчення музичного твору: I – ознайомлення з твором та загальне уявлення його художнього образу; розбір нотного тексту, аналіз будови, проставлення аплікатури та педалізації: II – вивчення нотного тексту напам'ять; робота	25	Усвідомлює зміст, мету й творчі задачі кожного етапу роботи з музичним твором та його підготовки до концертного виконання. Показує розвинені навички вивчення тексту напам'ять.

	над технікою виконання, педалізацією та якістю звуковидобування; пошук характерного темпу і тембру для цілого твору та його окремих частин; III – обігрування твору; фразування та вибудова динамічних кульмінацій; опрацювання метро-ритмічної цілісності форми; робота над характером та розкриттям драматургічного змісту за допомогою різноманітних засобів виразності; концертне виконання твору.		Відтворює своє індивідуальне відчуття основної ідеї та образного змісту твору згідно із задумом автора.
Всього годин у навчальному році:		105	

Протягом року рекомендовано проведення двох прослуховувань випускної програми:

перше прослуховування (концерт) – 2 п'єси/1 твір великої форми/1 п'єса та 1 етюд напам'ять;

друге прослуховування (концерт) – 2 п'єси або 1 твір великої форми напам'ять.

На підсумковому контролі за результатами опанування типової навчальної програми (випускному іспиті) виконує: етюд, твір великої форми, 2 п'єси (рекомендовано один твір українського композитора та твір віртуозного характеру, який розкриває можливості інструмента).

Очікувані результати за підсумками навчального року:

– демонструє артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність;
– демонструє розуміння формоутворюючих та стилістичних особливостей музичного твору під час гри;

– демонструє володіння програмним репертуаром, здатний до самоаналізу власного виконання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень
Початковий	1 – 3	Рівень відтворення навчальних вправ та музичного тексту не відповідає програмним вимогам. Учень/учениця може виконувати окремі фрагменти музичних творів, демонструє початковий рівень володіння технічними навичками. Робить численні помилки, не емоційне виконання, без динаміки та не виразне.
Середній	4 – 6	Виконання учнем/ученицею навчальних завдань та програми має велику кількість недоліків: невпевнене виконання, часто зупиняється, робить помилки; динамічна та емоційна виразність майже відсутня. Допускає значні помилки у відтворенні штрихів. Якість звуковидобування та технічна база знаходяться на середньому рівні. Учень/учениця не завжди вміє відтворити художній зміст музичних творів. Відсутня свобода рухового апарату.
Достатній	7 – 9	Учень/учениця демонструє необхідні навички та уміння, але мають місце деякі технічні недоліки, порушення метроритмічної пульсації, неточність інтонування, проблеми з балансом звуку між руками та невпевненість творчої реалізації втілення образно-емоційної складової музичних творів.
Високий	10 – 12	Учень/учениця технічно якісно та художньо осмислено виконує навчальні завдання та програмні твори, які відповідають вимогам відповідного етапу навчання. Майстерно володіє прийомами гри. Втілює художній образ музичного твору з усвідомленим та узгодженим застосуванням визначених засобів музичної виразності. Демонструє високий технічний рівень, музичне мислення, сценічну культуру.